

UNIT X

Lesson 57

పూలు కోయించి ఇస్తాను

సరళ : రాధా! నాకు మల్లెపూలు కావాలి.
కోసిస్తావా?

రాధ : ఇప్పుడు నాకు టైము లేదు. సీత
వచ్చిన తర్వాత దాని చేత కోయించి
ఇస్తాను. ఈ ఉంగరం ఎప్పుడు
కొన్నావు?

సరళ : నిన్న మా అమ్మను బలవంతం చేసి
కొనిపించాను. ఇది కొన్నప్పటినుంచీ
మా తమ్ముడు దీని కోసం నాతో
పోట్లాట.

I WILL GET THE FLOWERS PLUCKED AND GIVE

Radha! I want jasmines. Can
you pluck and give?

Now I don't have time. After
Sita comes I will get them
plucked by her and give you.
When did you buy this ring?

I forced my mother and got it
bought yesterday. My
brother has a quarrel with me
for this from the moment it
was bought.

An Intensive Course in Telugu

రాధ : అలాగా! పూలు కోయించి ఇస్తాను;
నువ్వు మీ అమ్మ చేత మాల కట్టించి
పంపిస్తావా?

సరళ : మా అక్కయ్య మాల బాగా కట్టుంది.
దాని చేత కట్టిస్తాను. నేను కోస్తానులే
పూలు.

రాధ : అక్కడ ఒక రాయి అడ్డంగా ఉంది. అక్కడ
నిల్చిన పూలు కొయ్యటం కష్టం.

సరళ : అవును ఈ రాయి జరగటంలేదు.

రాధ : అందుకే మా అన్నయ్య వచ్చిన
తర్వాత ఆ రాయిని జరిపించి సీత
చేత పూలు కోయించి పంపిస్తాను.

సరళ : మీ అన్నయ్య ఎక్కడికి వెళ్ళాడు?

రాధ : పక్కంటికి వెళ్ళాడు. వస్తాడు.

సరళ : అయితే మీ తమ్ముణ్ణి పంపించి
పిలిపించు.

రాధ : నేనే పిలుస్తాను, ఉండు.

సరళ : సుశీల రేపు మనతో సినిమాకు రాను
అన్నది గదా! ఇందాక దాన్ని
బలవంతం చేసి దాని చేత 'వస్తాను'
అనిపించాను.

I see! I get the flowers plucked
and give you. Can you get a
garland made by your mother
and send it (to me)?

My Sister can make garland
well. I will get it made by
her. I will pluck the flowers;
don't worry.

There is a stone on the way. It
is difficult to pluck the flow-
ers standing there.

Yes, this stone is not moving.

That is why, after my brother
comes I will get the stone
shifted, get the flowers
plucked and send them.

Where did he go?

He went to the neighbour's
house. He will come (soon).

Then, send your younger brother
and call him.

I myself will call him; wait.

Susila told us that she would not
go to the movie with us to-
morrow. Didn't she? I forced
(persuaded) her to come with
us and made her to accept
(made her say 'yes').

Lesson 57

- రాధ : కాని అది వస్తుంది అని నాకు నమ్మకం లేదు. But I am not sure if she would come.
- సరళ : లేదు; వస్తుంది. నేను వాళ్ళ నాన్నగారితో కూడా చెప్పాను: మేం జాగ్రత్తగా తీసుకుపోయి తీసుకొస్తాం లేండి అని. No. She would come. I told her father also that we would take her and bring her back safely.
- రాధ : చూద్దాం. Let us see.
- సరళ : అదుగో మీ అన్నయ్య వచ్చాడు. There he is, your brother
- రాధ : అన్నయ్యా! ఈ రాయి కొంచెం జరుపు. మాకు జరగటంలేదు. Brother! Move this stone a little. It is not moving for us.
- సరళ : ఇప్పుడు ఈ రాయి మీకు ఏం అడ్డం అయింది? How is that stone coming in your way?
- రాధ : పూలు కొయ్యటానికి ఇది అడ్డంగా ఉంది. It is blocking out way in plucking flowers.

మెట్రిక్ నేను, టెన్త్ మా తమ్ముడు, ఇంటర్ మా అక్క ఫెయిల్ కావటం వల్ల మమ్మల్ని ఎన్నో అవస్థలు పడి చదివిస్తున్న మా నాన్న కనిపించటం లేదు. ఆచూకీ ఇచ్చి వాళ్ళకు తగిన బహుమతి

As I failed in Metric, my brother in Tenth, my sister in Inter, and my father who had been enduring many hardships to support our studies has gone missing. Any one who can provide information as to his whereabouts will be suitably rewarded.

DRILLS

a. Repetition drill

నువ్వు పూలు కోయ్యి.
నేను రవి చేత కోయిస్తాను.
శర్మను తలుపు తియ్యమను.
నేను శర్మ చేత తలుపు తీయిస్తాను.
శర్మ ఉత్తరం రాశాడు.
నేను శర్మ చేత ఉత్తరం రాయించాను.
విమల పాఠం చదివింది.
సరళ విమల చేత పాఠం చదివించింది.
సుశీల పాటలు పాడుతుంది.
సుగుణ సుశీల చేత పాటలు పాడిస్తుంది.
మా అమ్మ మాల కడుతుంది.
మా అమ్మ చేత మాల కట్టిస్తాను.
ఆ పని ఎవరు చేస్తారు?
ఆ పని ఎవరు చేయిస్తారు?
మురళి అన్నం తిన్నాడు.
వాడు మురళి చేత అన్నం తినిపించాడు.
రవి ఉంగరం కొన్నాడు.
నేను రవి చేత ఉంగరం కొనిపించాను.
కమల సుశీల మంచిది అన్నది.
విమల కమల చేత 'సుశీల మంచిది'
అనిపించింది.
లత చేత పూలు కోయించి పంపిస్తావా?

బల్ల జరిగింది.
సుగుణ బల్లను జరిపింది.
నేను సుగుణ చేత బల్లను జరిపించాను.
బస్సు ఆగుతుంది.
అతను బస్సు ఆపుతాడు.
రవి అతని చేత బస్సు ఆపిస్తాడు.
కమల రైల్వేనించి దిగింది.
రమ కమలను రైల్వేనించి దింపింది.
విమల రమ చేత కమలను
రైల్వేనించి దింపించింది.
బ్రెడ్డు కాలుతున్నది.
సుగుణ బ్రెడ్డు కాలుస్తున్నది.
రవి సుగుణ చేత బ్రెడ్డు కాల్చిస్తున్నాడు.
ఆ పని నువ్వు చేస్తావా?
నేను చెయ్యను; రవి చేస్తాడేలే!
సుబ్బారావు వచ్చాడా?
వచ్చాడేలే!
సుశీల పాసయిందండీ?
పాసయింది లేండీ!
అక్కడ ఎవరున్నారండీ!
మా తమ్ముడు ఉన్నాడు లేండీ!

b. Build-up drill

పంపిస్తావా?
కోయించి పంపిస్తావా?
పూలు కోయించి పంపిస్తావా?
చెల్లెలి చేత పూలు కోయించి పంపిస్తావా?
మీ చెల్లెలి చేత పూలు కోయించి పంపిస్తావా?

c. Expansion drill

Model

సుబ్బారావు వచ్చాడు.	2. నేను మాట్లాడ్తాను.
సుబ్బారావు వచ్చాడు లే!	3. సుమతి పూలు కోస్తుంది.
1. సుశీల పాలు తాగింది.	4. మా అమ్మ మాల కడ్తుంది.

d. Substitution drill

1. నేను రవి చేత పూలు కోయిస్తాను.
కాయలు-ఎరు	2. పాప నీ చేత తలుపు తెరిపిస్తుంది.
గిరిని-పిలుచు
నేను రవి చేత కాయలు ఏరిస్తాను.
పాప నీ చేత గిరిని పిలిపిస్తుంది.	బాగా-నడుచు
పాఠం-చదువు	బాకీ-తీర్చు
పని-చెయ్యి	ఉంగరం కొను
పాఠం-రాయి	

e. Response drill

Model (i) ఈ గడియారం నువ్వెందుకు కొన్నావు? (లత)
లత కొనిపించింది.

1. శర్మ 'రవి మంచివాడు' అని ఎలా అన్నాడు? (నేను)
2. ఈ పండును నువ్వు ఎందుకు కోశావు? (సరళ)
3. శారద రమను ఎందుకు పిలిచింది? (సుమలత)
4. నువ్వెందుకు పుస్తకం మార్చావు? (గోపాలకృష్ణ)

Model (ii)

- నాతో ఎవరోస్తారు? (వాడు)
అ. వాడొస్తాడు లే!
ఆ. వాడొస్తాడేలేండి.
1. సుశీల ఎప్పుడొస్తుంది? (రేపు)
 2. కడుపులో నెప్పి ఎప్పుడు తగ్గుతుంది?
(గంటలో)
 3. నాకు డబ్బెవరు ఇస్తారు? (లత)

Model (iii)

- నాతో ఎవరోస్తారండీ? (వాడు)
వాడొస్తాడు లేండి!
1. సుశీల ఎప్పుడొస్తుందండీ? (రేపు)
 2. కడుపులో నెప్పి ఎప్పుడు తగ్గుతుందండీ?
(గంటలో)
 3. నాకు డబ్బెవరు ఇస్తారండీ? (లత)

d. Conversation drill

Model

మోహన్ : ఇప్పుడీ తుపాకి పేలాలి. 2. మోహన్ : ఇప్పుడా బస్సు ఆగాలి.
 రవి : ఎవరు పేలుస్తారు? రవి :
 మోహన్ : గోపి పేలుస్తాడు. మోహన్ :
 రవి : అయితే నేను గోపి చేత ఈ రవి :
 తుపాకిని పేల్చిస్తాను.

1. మోహన్ : ఇప్పుడీ బల్ల పక్కకు జరగాలి. 3. మోహన్ : ఈ బ్రెడ్ ఇంకా కాలాలి.
 రవి : రవి :
 మోహన్ : మోహన్ :
 రవి : రవి :

4. మోహన్ : ఈ కుర్చీ అటు తిరగాలి.
 రవి :
 మోహన్ :
 రవి :

EXERCISES

a. Give your response to the following sentences as shown in the model.

Model

అ. ఇప్పుడు రవి పుస్తకం ఇవ్వాలి. 4. శారద సుశీలను పిలవాలి.
 నేను ఇస్తాను లే!
 ఆ. రమ పూలు కొయ్యాలండీ! 5. ఇప్పుడు శర్మ తొందరగా రావాలండీ.
 నేను కోస్తాను లేండీ. 6. సుశీల బల్లను తుడవాలి.
 4. లత పాపను పట్టుకోవాలండీ.

b. Produce a sentence for each set of sentences as shown in the model.

Model

ఆగేది పని; ఆపేది కమల; ఆపించేది నేను.
 నేను కమల చేత పనిని ఆపిస్తాను.

1. జరిగేది కుర్చీ; జరిపేది రవి; జరిపించేది సుగుణ.
2. తడిసేది బల్ల; తడిపేది వేణు. తడిపించేది మోహన్.
3. తిరిగేది సైకిలు; తిప్పేది గోపి; తిప్పించేది సువ్వు.
4. మారేది బల్ల; మార్చేది వినోద్; మార్చించేది సుబ్బారావు.
5. రాలేవి మామిడికాయలు; రాలేది పిల్లలు; రాలించేది పద్మ.

c. Use the following verbal bases in your own sentences after changing them into causatives. Notice that verbal bases in set (a) are transitives and set (b) are intransitives.

- (a) 1. కొను 2. కాల్చు 3. అడుగు 4. పిలుచు 5. తియ్యి
(b) 1. దిగు 2. తడున్ 3. ఆగు 4. జరుగు 5. తిరుగు

VOCABULARY

-చేత	by	ఫెయిలుకా	to fail (v.intr.)
బలవంతం	compulsion	అవస్థ	difficulty
పోట్లాట	a quarrel	అచూకీ	whereabouts
మాల	a garland	తగిన	suitable
అడ్డం	obstruction; hindrance	బహుమతి	a prize; a reward (n)

GRAMMAR NOTES

57.1. In this lesson the causative forms of the verb are introduced.

57.1.1. -ఇంచు *-iMcu** is added to transitive verb to form causative. In Telugu an intransitive verb cannot directly take causative marker -ఇంచు *-iMcu*. An intransitive base has to be first changed into a transitive base in order to change it into a causative base. (*This -ఇంచు *-iMcu* is different from the transitive marker -ఇంచు *-iMcu* given in 56.1.5.)

అడుగు + ఇంచు = అడిగించు (28.6.; 2.12.2.)	'cause to ask;
<i>aḍugu + iMcu = aḍig-iMcu</i>	make smbd. ¹ ask'
కొట్టు + ఇంచు = కొట్టించు (2.12.2.)	'cause to beat/hit; make smn.
<i>koṭṭu + iMcu = koṭṭ-iMcu</i>	beat/hit smbd./smn.
జరుగు → జరుపు (56.1.1.) + ఇంచు =	
జరిపించు (28.6.; 2.12.2.)	'cause to move smth.; make
<i>jarugu → jarupu + iMcu = jarip-iMcu</i>	smn. move smth.'
చావు → చంపు (56.1.2.) + ఇంచు =	
చంపించు (2.12.2.)	'get smn. killed by smbd.'
<i>cāvu → caMpu + iMcu = caMp-iMcu</i>	

1. smth. = something; smbd. = somebody; smn. = someone

57.1.2. When -ఇంచు *-iMcu* is added to య్యి *yyi* ending bases, the final య్యి *yyi* of the base becomes య్ *y* and the penultimate vowel is lengthened.

వెయ్యి + ఇంచు = వేయ్-ఇంచు = వేయించు 'make/cause smn.to throw'
veyyi + iMcu = vēy-iMcu

తీసెయ్యి + ఇంచు = తీసేయ్-ఇంచు = తీసేయించు

tīseyyi + iMcu = tīsēy-iMcu 'make/cause smn. to remove'

57.1.3. When -ఇంచు *-iMcu* is added to ను *nu* ending bases of the అను *anu* group of verbs (see 23.1. - అను *anu* 'to say; to utter', కొను *konu* 'to buy', తిను *tinu* 'to eat' and విను *vinu* 'to listen/hear') an augment ఇప్ *ip* comes in between the base and -ఇంచు *-iMcu*.

అను + ఇంచు = అను-ఇప్ + ఇంచు = అనిపించు (2.12.2.) 'make/
anu + iMcu = anu-ip-iMcu = anipiMcu cause smn. to say smth.'

తిను + ఇంచు = తిను-ఇప్ + ఇంచు = తినిపించు (2.12.2.) 'make/
tinu + iMcu = tinu-ip-iMcu = tinipiMcu cause smn. to eat smth.'

57.1.4. చ్/చు *c/cu* ending bases change thier final చ్/చు *c/cu* to ప్ *p* before -ఇంచు *-iMcu*.

తెరుచ్ + ఇంచు = తెరుప్-ఇంచు = తెరిపించు (33.3.) 'make/ cause
teruc + iMcu = terup-iMcu = teripiMcu smn. to open smth.'

కాల్చు + ఇంచు = కాల్ప్ + ఇంచు = కల్పించు 'make/cause smn.
kālcu + iMcu = kālp + iMcu = kālpiMcu to burn smth.'

57.1.5. The causative bases change their final -ఇంచు *-iMcu* to ఇన్ *is* before a suffix beginning with త్ *t* or ద్ *d* (see 31.4.).

పాడించు + తా-డు = పాడిన్-తాడు = పాడిస్తాడు (31.4.) 'He will make
pāḍiMcu + tā-ḍu = pāḍis-tā-ḍu smn. sing.'

రాయించు + దాం = రాయిన్-దాం = రాయద్-దాం = రాయద్దాం (31.4.; 26.6.)
rāyiMcu + dāM = rāyis-dāM = rāyid-dāM 'Let's make smn. write.'

57.2. The agent-noun of the causative construction will take the agentive case marker -చేత *-cēta* 'by'. -చేత *-cēta* is a postposition and it is added to the oblique base, as stated in 8.9.

smth. = something; smbd. = somebody; smn. = someone

నేను *nēnu* 'I' : నా-చేత *nā-cēta* 'by me'
 రవి *ravi* 'Ravi' : రవి-చేత *ravi-cēta* 'by Ravi'

గోపి నాచేత ఉత్తరం రాయించాడు. 'Gopi got a letter written by me.'
gōpi nācēta uttaraM rāyiMcāḍu

The agent-noun in this sentence is నేను *nēnu* 'I'. It is used in this sentence in its oblique form నా *nā*.

57.2.1. When the verb is in the causative form, there will be a potentiality of three nouns being used in the sentence. Those three nouns are (1) initiator (in nominative case), (2) agent (in agentive case, ie., inflected by -చేత *-cēta*) and (3) object (in accusative case).

<i>Initiator</i> (<i>nominative case</i>)	<i>Agent</i> (<i>oblique base+ -చేత -cēta</i>)	<i>Object</i> (<i>acc. case</i>)	<i>Verb</i> (<i>in causative form</i>)
నేను <i>nēnu</i> I.	రవి-చేత <i>ravi-cēta</i> Ravi-by	గోపి-ని <i>gōpi-ni</i> Gopi-acc	పిలిపించాను. <i>pilipiMcāṇu</i> got called.
'I got Gopi called by Ravi.'			
లత <i>lata</i> Lata	నీ-చేత <i>nī-cēta</i> you-by	బొమ్మలు <i>bommalu</i> pictures-acc	గీయించింది. <i>gīyiMciMdi</i> got drawn.

'Lata got (some) pictures drawn by you.'

57.3. -లే *-lē* in singular address, and -లేండి *-lēMdi* in plural/honorific singular address are added to a sentence to express an assurance to the listener.

ఇది నీ పుస్తకమే లే! 'Don't worry! This is *your* book!'
idi nī pustakamē lē!
 ఇవ్వేళ్ల పరీక్ష లేదు లేండి! 'Don't worry! There is no test today.'
ivvēḷa parīkṣa lēdu lēMdi!